

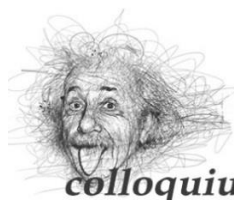

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Art
Jurisprudence
Medical sciences
Technical science
Historical Sciences
Philological sciences
Pedagogical Sciences
№7(200) 2024

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Colloquium-journal №7 (200), 2024

Część 1

(Warszawa, Polska)

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak**
Ewa Kowalczyk

Rada naukowa

- **Dorota Dobija** - profesor i rachunkowości i zarządzania na uniwersytecie Koźmińskiego
- **Jemielniak Dariusz** - profesor dyrektor centrum naukowo-badawczego w zakresie organizacji i miejsc pracy, kierownik katedry zarządzania Międzynarodowego w Ku.
- **Mateusz Jabłoński** - politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki.
- **Henryka Danuta Stryczewska** – profesor, dziekan wydziału elektrotechniki i informatyki Politechniki Lubelskiej.
- **Bulakh Iryna Valerievna** - profesor nadzwyczajny w katedrze projektowania środowiska architektonicznego, Kijowski narodowy Uniwersytet budownictwa i architektury.
- **Leontiev Rudolf Georgievich** - doktor nauk ekonomicznych, profesor wyższej komisji atestacyjnej, główny naukowiec federalnego centrum badawczego chabarowska, dalekowschodni oddział rosyjskiej akademii nauk
- **Serebrennikova Anna Valerievna** - doktor prawa, profesor wydziału prawa karnego i kryminologii uniwersytetu Moskiewskiego M.V. Lomonosova, Rosja
- **Skopa Vitaliy Aleksandrovich** - doktor nauk historycznych, kierownik katedry filozofii i kulturoznawstwa
- **Pogrebnaya Yana Vsevolodovna** - doktor filologii, profesor nadzwyczajny, stawropolski państwowy Instytut pedagogiczny
- **Fanil Timeryanowicz Kuzbekov** - kandydat nauk historycznych, doktor nauk filologicznych. profesor, wydział Dziennikarstwa, Bashgosuniversitet
- **Aliyev Zakir Hussein oglu** - doctor of agricultural sciences, associate professor, professor of RAE academician RAPVHN and MAEP
- **Kanivets Alexander Vasilievich** - kandydat nauk technicznych, profesor nadzwyczajny Wydział Agrotechnologii i Transportu Drogowego, Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Połtawie
- **Yavorska-Vitkovska Monika** - doktor edukacji, szkoła Kuyavsky-Pomorsk w bydgoszczu, dziekan nauk o filozofii i biologii; doktor edukacji, profesor
- **Chernyak Lev Pavlovich** - doktor nauk technicznych, profesor, katedra technologii chemicznej materiałów kompozytowych narodowy uniwersytet techniczny ukraiński „Politechnika w Kijowie”
- **Vorona-Slivinskaya Lyubov Grigoryevna** - doktor nauk ekonomicznych, profesor, St. Petersburg University of Management Technologia i ekonomia
- **Voskresenskaya Elena Vladimirovna** doktor prawa, kierownik Katedry Prawa Cywilnego i Ochrony Własności Intelektualnej w dziedzinie techniki, Politechnika im. Piotra Wielkiego w Sankt Petersburgu
- **Tengiz Magradze** - doktor filozofii w dziedzinie energetyki i elektrotechniki, Georgian Technical University, Tbilisi, Gruzja
- **Usta-Azizova Dilnoza Ahrarovna** - kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny, Tashkent Pediatric Medical Institute, Uzbekistan
- **Oktay Salamov** - doktor filozofii w dziedzinie fizyki, honorowy doktor-profesor Międzynarodowej Akademii Ekoenergii, docent Wydziału Ekologii Azerbejdżańskiego Uniwersytetu Architektury i Budownictwa
- **Karakulov Fedor Andreevich** – researcher of the Department of Hydraulic Engineering and Hydraulics, federal state budgetary scientific institution "all-Russian research Institute of hydraulic Engineering and Melioration named after A. N. Kostyakov", Russia.
- **Askaryants Wiera Pietrowna** - Adiunkt w Katedrze Farmakologii, Fizjologia. Taszkencki Pediatryczny Instytut Medyczny. miasto Taszkent

Google Scholar   SlideShare

INDEX
INTERNATIONAL

COPERNICUS
INTERNATIONAL

НАУЧНАЯ
ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>

CONTENTS

ART

Фен Баоцзян

ТЕМА ВЗАЄМОВІДНОСИН ЛЮДИНИ ТА ПРИРОДИ В БАЛЕТНОМУ ТЕАТРІ КНР4

Feng Baojiang

THE TOPIC OF THE RELATIONSHIP OF MAN AND NATURE IN THE BALLET THEATER OF THE PRC.....4

HISTORICAL SCIENCES

Хрящевська Л.М.

ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОЛОГІВ У СФЕРІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ - ПЕРШІ ДЕСЯТИЛІТТЯ ХХ СТ.)9

Hryashchevskaya L. M.

ACHIEVEMENT OF UKRAINIAN ETHNOLOGIST IN THE RESEARC OF TRADITIONAL CULTURE AND SOCIAL ORGANIZATION (SECOND HALF OF THE NINETEENTH AND FIRST DECADES OF THE TWENTIETH CENTURY9

PEDAGOGICAL SCIENCES

Айджанова З.Ж., Жумиева А.М.

СТРАТЕГИИ ЭФФЕКТИВНОЙ КОММУНИКАЦИИ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЕЙ ШКОЛЫ И УЧИТЕЛЯМИ13

Aidzhanova Z.Zh., Zhumiyeva A.M.

STRATEGIES FOR EFFECTIVE COMMUNICATION BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATION AND TEACHERS13

Turchenko V. V.

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING16

TECHNICAL SCIENCE

Salmanova F.A.

HOT WATER-SUPPLING A COUNTRY (COTTAGE) HOUSE BASED THE COMBINED USE OF SOLAR AND WIND ENERGY IN ABSHERON PENINSULA CONDITIONS.18

Рихлівський П. А., Коновал О. О.

ГІДРОВИСІВ ПРОРОЩЕНОГО ДРІБНОГО НАСІННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ НЕДОСТАТНЬОГО ЗВОЛОЖЕННЯ ҐРУНТУ26

Rykhlivskyi P. A., Konoval O.O.

HYDROSEEDING OF GERMINATED SMALL SEEDS OF VEGETABLE CROPS UNDER CONDITIONS OF INSUFFICIENT SOIL MOISTURE26

PHILOLOGICAL SCIENCES

Sadraddin Huseyn Bayram, Gafar Ojagli Ramazan

SEYID NIGARI AND THE NAQSHBANDI IN ARTISTIC AND SCIENTIFIC SOURCES32

JURISPRUDENCE

Койнаш Д.В., Чорний В.О., Копилов Е.В.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ38

Koinash D.V., Cherny V.O., Kopylov E.V.

HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF PROSECUTOR SUPERVISION38

MEDICAL SCIENCES

<i>Zeynalov H. A., Aliyev T.Ya., Kalbiyeva N.A.</i> METHODS FOR PREVENTING CARIES IN CHILDREN OF DIFFERENT AGES	42
<i>Marchuk A., Paskaryk M., Davydenko O. M., Andrushchak M.O., Honcharuk L.M.</i> CLINICAL FEATURES OF LEPTOSPIROS DEPENDING ON THE DEGREE OF SEVERITY AND THE PRESENCE OF JAUNDICE.	44
<i>Бежнар В.-О. Р., Загоруйко В. Ю., Чорна Л. І., Іванова Л. А.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ АТИПОВОГО ПЕРЕБІГУ СКАРЛАТИНИ	46
<i>Bezhnar V.-O. R., Zahoruiko V. Y., Chorna L. I., Ivanova L. A.</i> CERTAIN ASPECTS OF THE DIAGNOSIS OF ATYPICAL COURSE OF SCARLET FEVER	46
<i>Ирханова Д.М., Махмудова М.Х., Сайдалиева М.Н., Баратрва Р. Ш., Атаджанова Д.Ш</i> ДЕФИЦИТ ВИТАМИНОВ И МИНЕРАЛОВ У ДЕТЕЙ: СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ПРОФИЛАКТИКИ	49
<i>Irkhanova D.M., Makhmudova M.Kh., Saidalieva M.N., Baratva R. Sh. Atadzhanova D.Sh</i> VITAMINS AND MINERALS DEFICIENCY IN CHILDREN: MODERN METHODS OF PREVENTION	49
<i>Гусак О.Ю., Валецький Ю.М., Калінчук С.В.</i> РОЛЬ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ ПЕРВИННОЇ ЛАНКИ В ПРОВЕДЕННІ ПЕРШОЇ ФАЗИ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІСЛЯ АРТОРОСКОПІЧНИХ ВТРУЧАНЬ НА КОЛІННОМУ СУГЛОБІ	56
<i>Husak O.Yu., Valetskyi Ju.M., Kalinchuk S.V.</i> THE ROLE OF A PRIMARY CARE NURSE IN CONDUCTING THE FIRST PHASE OF MEDICAL REHABILITATION AFTER ARTHROSCOPIC INTERVENTIONS ON THE KNEE JOINT	56
<i>Скрипник І.Л., Шнайдер С.А.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ МЕЗІАЛЬНОГО ПРИКУСА У ДІТЕЙ ІЗ ДЕФІЦИТОМ РОЗВИТКУ ВЕРХНЬОЇ ЩЕЛЕПИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПІДНЕБІННОГО БЮГЕЛЯ У КОМБІНАЦІЇ ІЗ ЛИЦЕВОЮ МАСКОЮ	62
<i>Skrypnyk I.L., Shnaider S.A.</i> EFFECTIVENESS OF MESIAL OCCLUSION TREATMENT IN CHILDREN WITH MAXILLARY DEVELOPMENTAL DEFICITS WITH THE USE OF A PALATAL BRACKET IN COMBINATION WITH A FACE MASK	62
<i>Баланюк І.В.,</i> ПРОТІКАННЯ COVID-19, ВИКЛИКАНОГО ВАРІАНТОМ "ОМІКРОН" (OMICRON), МАЄ СВОЇ ОСОБЛИВОСТІ. ...	65
<i>Balaniuk I.V.,</i> THE SPREAD OF COVID-19 CAUSED BY THE "OMICRON" VARIANT HAS ITS CHARACTERISTICS.	65
<i>Баланюк І.В.,</i> ДИСБАКТЕРІОЗ У ХВОРИХ НА COVID-19 ТА МЕТОДИ ЙОГО ПРОФІЛАКТИКИ І ЛІКУВАННЯ	67
<i>Balaniuk I.V.,</i> DYSBACTERIOSIS IN PATIENTS WITH COVID-19 AND METHODS OF ITS PREVENTION AND TREATMENT	67

HISTORICAL SCIENCES

УДК 94(477)

Хрящевська Л.М.,

*кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817>**DOI: [10.24412/2520-6990-2024-7200-9-12](https://doi.org/10.24412/2520-6990-2024-7200-9-12)***ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОЛОГІВ У СФЕРІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIX - ПЕРШІ ДЕСЯТИЛІТТЯ XX СТ.)**

Hryashchevskaya L. M.,

*candidate of historical sciences, associate professor of department to history, Mykolaiv national university to the name of V. O. Sukhomlynsky, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817>***ACHIEVEMENT OF UKRAINIAN ETHNOLOGIST IN THE RESEARCH OF TRADITIONAL CULTURE AND SOCIAL ORGANIZATION (SECOND HALF OF THE NINETEENTH AND FIRST DECADES OF THE TWENTIETH CENTURY)****Анотація:**

Досліджено досягнення українських дослідників у сфері теоретичної підготовки фахівців та аналітичного рівня наукових етнологічних праць другої половини XIX – перших десятиліть XX ст. З'ясовано близькість української етнології до французьких та британських зразків, ніж до німецьких та американських; вплив міфологічної школи на розвиток етнологічного знання в Україні; ідеї українських етнологів у сфері дослідження традиційної культури та соціальної організації. Розглянуто прихильників концепції класичного та європейського еволюціонізму та дифузійнізму.

Summary:

The achievements of Ukrainian researchers in the field of theoretical training of specialists and the analytical level of scientific ethnological works of the second half of the nineteenth and first decades of the twentieth century were investigated. The proximity of Ukrainian ethnology to French and British samples was clarified than to German and American; influence of mythological school on the development of ethnological knowledge in Ukraine; Ideas of Ukrainian ethnologists in the field of research in traditional culture and social organization. Proponents of the concept of classical and European evolutionism and diffusionism are considered.

Ключові слова: етнологія, ідеї, міфологія, школа, культура, еволюціонізм, дифузійнізм, українська наука, дослідник.

Key words: ethnology, ideas, mythology, school, culture, evolutionism, diffusionism, Ukrainian science, researcher.

Важливою тенденцією розвитку сучасної української науки є її інтеграція у глобальний інтелектуальний простір. Вона, у свою чергу, є неможливою без опанування вітчизняними дослідниками ідей, теорій та концепцій, які визначають напрямки розвитку наукового знання у світі. У зв'язку з цим надзвичайно важливим є вивчення історичного досвіду міжнародної кооперації українських учених, їхніх зусиль щодо модернізації та удосконалення теоретико-методологічної бази наукових досліджень. Показовий приклад у цьому відношенні становить українська етнологія другої половини XIX - перших десятиліть XX ст., яка завдяки самовідданій праці багатьох дослідників досягла найвищих європейських стандартів, у тому числі й у сфері теоретичної підготовки фахівців та аналітичного рівня наукових праць.

У другій половині XIX - перших десятиліттях XX ст. країнами-лідерами, у яких найшвидшими темпами розвивалася етнологічна наука були Велика Британія, Франція, Німеччина та США. Це було обумовлено становищем зазначених країн як

провідних наддержав, їхньою глобальною колоніальною та торговельною експансією, стрімкими процесами формування у цих країнах політичних націй тощо. Окреслені фактори визначали широку підтримку та максимальне сприяння, яке надавалося етнологічним дослідженням у зазначених державах. Опрацювання накопиченого етнографічного матеріалу спонукало до формування наукових шкіл та напрямків, які почали виникати з середини XIX ст. На підставі розробок у галузі історії та теорії науки, науковою школою вважаємо об'єднання вчених-одномудців навколо особи лідера, який формулює основні ідеї в руслі певного наукового напрямку. Водночас, науковий напрямок відрізняється від школи відсутністю ієрархічного принципу організації. Його доцільно розглядати як сукупність базових дослідницьких принципів, які розвиваються упродовж тривалого періоду часу.

Критеріям поняття наукової школи у зарубіжній етнології XIX - початку XX ст. значною мірою відповідає німецька міфологічна школа, заснована братами Вільгельмом та Якобом Гріммами,

а також французька соціологічна школа, заснована та очолювана Е. Дюркгеймом й представлена його безпосередніми учнями (М. Моссом, Л. Леві-Брюлем тощо). Водночас, необхідно зазначити, що ідеї міфологічної та соціологічної шкіл дуже швидко подолали межі наукових центрів й кордони країн, у яких вони зародилися, тому можна говорити про переростання міфологічної та соціологічної наукових шкіл у дослідницькі напрямки. З самого початку як науковий напрямок розвивався еволюціонізм, який виник завдяки застосуванню на етнологічному ґрунті філософських засад позитивізму та принципів еволюційної теорії, сформульованих Ч. Дарвіном. Ідеї еволюціонізму сповідували не тільки його класики (Л. Морган, Е. Тайлор, Дж. Фрезер), але й ті науковці, яких відносять до інших дослідницьких напрямків (зокрема, представники французької соціологічної школи). Водночас, дифузійнізм в сучасній історіографії цілком обґрунтовано розглядають не як самостійний напрямок, а як критику еволюціонізму та реакцію на його домінування у науковій думці. В межах парадигми еволюціонізму виникли інші підходи (зокрема, марксистський), які, однак, сприйняли не всі його положення, натомість внесли у науковий дискурс нові, хоча й не завжди обґрунтовані, ідеї. Загалом, про школи та напрямки в світовій етнології XIX - перших десятиліть XX ст. можна говорити умовно, адже у працях більшості дослідників ідеї та поняття різних шкіл зазвичай тісно перепліталися. Базовими залишалися лише деякі основні світоглядні принципи, які частково були переосмислені в соціальній антропології другої половини XX - початку XXI ст., але значною мірою зберегли свою актуальність до сьогодення.

Незважаючи на те, що у досліджуваній період Україна була фактично позбавлена власної державності, можна стверджувати, що її наука була значною мірою інтегрована до європейського наукового простору. При чому це стосується не тільки наукових центрів Галичини та Буковини, але й загалом української етнології, яка розвивалася в умовах ідеологічного тиску, а подекуди й створення штучних перешкод у доступі до провідних досягнень світової етнологічної думки. Українські дослідники стежили за новинками наукової літератури, які видавалися у провідних європейських країнах, осмислювали методи й підходи, які застосовувалися науковцями різних країн, пропонували власні ідеї щодо їх удосконалення. Найбільш активно теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки застосовували ті українські науковці, які мали можливість ознайомитися з роботою зарубіжних наукових центрів під час навчання, наукових відряджень або вимушеного перебування в еміграції. Це стосується, зокрема, таких учених як М. Драгоманов, М. Лисенко, Ф. Вовк, Г. Павлуцький, К. Широцький, М. Грушевський, К. Грушевська, Є. Кагаров та деяких інших.

Першою західноєвропейською науковою концепцією, яка суттєво вплинула на розвиток етнологічного знання в Україні були ідеї міфологічної

школи. До прихильників останньої зазвичай відносять М. Костомарова, І. Нечуя-Левицького, О. Потебню, М. Сумцова, хоча пряме ототожнення цих дослідників з міфологічною школою є не зовсім коректним. Можна констатувати лише засвоєння українськими дослідниками деяких ідей та методологічних підходів міфологічної школи. Найближчі позиції до класичних праць німецької міфологічної школи демонструють праці М. Костомарова [1] та І. Нечуя-Левицького [2], хоча сформульовані у них погляди не були копією уявлень німецьких романтиків, засновників міфологічної школи. Зокрема, не знайшла сприйняття в Україні ключова ідея міфологічної школи, згідно з якою міфи мали розглядатися як божественне одкровення, первісне чисте знання, яке деградувало згодом. Навпаки, українські дослідники, особливо О. Потебня та М. Сумцов, за своїми науковими поглядами були переконаними еволюціоністами. Вони наголошували на невідпинному прогресі людства, в результаті якого міфологічні елементи залишаються в традиційній культурі лише як пережитки, які можна порівнювати з аналогічними пережитками в культурах інших народів. Лише у дослідженні цих «пережитків» О. Потебня та М. Сумцов використовували солярні та метеорологічні гіпотези міфологічної школи як дослідницькі інструменти. Однак в цілому їхня методологія пішла значно далі концепцій міфологічної школи. Зокрема, О. Потебня звертав увагу на етнопсихологічні аспекти народної культури, чим значною мірою випередив розробки психологічної школи В. Вундта на Заході [3]. Він, так само як і М. Сумцов, розглядав мову та духовну культуру як сукупність знаків та символів, й цей підхід теж слід визнати новаторським. Що стосується впливу елементів методології міфологічної школи, то він подекуди відчувався в українській етнології до кінця 1920-х рр. Свідченням цього є публікації В. Петрова [4], у яких генеза фольклорно-міфологічних образів розглядалася як результат осмислення деяких природних та фізіологічних явищ.

Найбільший вплив на розвиток етнологічного знання в Україні у другій половині XIX - на початку XX ст. мала концепція класичного еволюціонізму, а також методологічний інструментарій, який сформувався в межах цієї концепції. Це явище можна вважати закономірним, адже пануючою парадигмою пізнання історичного процесу був на той час позитивізм, ідеї якого (невпинний прогрес людства, можливість виявлення об'єктивних законів його розвитку, стадіальність) в цілому збігалися з еволюціоністськими. Ці ідеї більшою або меншою мірою поділяли усі українські етнологи. Послідовними прихильниками еволюціонізму у сфері дослідження традиційної культури та соціальної організації були Ф. Вовк та М. Зібер. У вітчизняному науковому середовищі не було такої жорсткої критики еволюціонізму, як, наприклад, у німецькій та американській науці. Навіть ті з українських дослідників, які при вирішенні окремих дослідницьких завдань застосовували у своїх наукових працях

підходи зарубіжних критиків еволюціонізму, залишалися переконаними еволюціоністами за своїм науковим світоглядом. Це стосується, зокрема, М. Драгоманова [5], який у дослідженнях фольклорно-міфологічних мотивів усної народної творчості був послідовним прихильником міграціоністської школи, яку можна розглядати як відгалуження антиеволюційної течії дифузійнізму, однак у принципових питаннях учений залишався прихильником класичного еволюціонізму.

Більшою мірою вплив дифузійнізму простежується у дослідженнях народного мистецтва (Г. Павлуцький [6], К. Широцький [7] тощо), хоча й у даному випадку можна говорити лише про запозичення українськими науковцями окремих дифузійністських методів і підходів (зокрема, надання великої ваги етнокультурним контактам й міграціям ідей). Стосовно дослідження проблем етногенезу українського народу та етнічності можна сказати, що й тут позитивістські й еволюціоністські ідеї становили основу пізнавального інструментарію. Однак особливістю української науки у цьому відношенні було широке застосування антропологічного підходу для обґрунтування самобутності народів, визначеної їхніми антропологічними, мовними та психологічними особливостями. Це стосується робіт М. Костомарова, В. Антоновича та Ф. Вовка, які заклали наукові підвалини вивчення етногенетичної проблематики в Україні. Слід підкреслити внесок Ф. Вовка, якого цілком обґрунтовано вважають ученим, чий науковий здобутки отримали загальноєвропейське визнання.

Якісно новий етап розвитку теоретико-методологічних засад української етнології розпочинається у 20-ті рр. XX ст. Значною мірою він пов'язаний із науковою та організаційною діяльністю у сфері етнології М. Грушевського. Ця діяльність досі не отримала належної оцінки в історіографії, хоча не буде перебільшенням сказати, що саме із постаттю М. Грушевського пов'язане фактичне реформування етнологічної науки в Україні.

Значення постаті М. Грушевського для української етнології можна розглядати у трьох аспектах. По-перше, М. Грушевський був автором низки наукових праць, присвячених теоретико-методологічним аспектам етнології. На сторінках монографії «Початки громадянства» [8] учений вперше в українській науці подав синтез світової етнологічної думки. Сам Михайло Грушевський вважав найбільш перспективною французьку соціологічну школу Еміля Дюркгейма, яка на той час продовжувала традиції європейського еволюціонізму. На сторінках своїх фольклорно-етнографічних досліджень М. Грушевський активно застосовував концепції цієї школи щодо колективних уявлень, соціальної солідарності, дологічного мислення тощо. По-друге, користуючись своїм незаперечним науковим авторитетом в українському науковому середовищі, М. Грушевський своїми працями сприяв зростанню інтересу вітчизняних дослідників до перспективних наукових ідей і накреслив нові напрямки досліджень, які розроблялися його учнями й

послідовниками, у тому числі в ході польової етнографічної роботи. По-третє, незаперечною є роль М. Грушевського як організатора української науки, у тому числі й етнологічної. Ще перебуваючи в еміграції учений створив Український соціологічний інститут, який було побудовано з урахуванням досвіду найкращих європейських наукових центрів та з метою інтеграції української науки у світовий науковий простір. Цей досвід було використано М. Грушевським та його співробітниками у створенні мережі етнологічних наукових установ ВУАН, які попри жакливі матеріальні умови й штучно створені перешкоди у налагодженні зарубіжних наукових контактів, повною мірою відповідали найкращим світовим зразкам як за обсягом проведеної роботи, так і за рівнем теоретичного осмислення етнографічного матеріалу. М. Грушевського можна вважати засновником та ідейним натхненником нової наукової школи в українській етнології - школи генетичної соціології.

Упродовж 20-х рр. XX ст. навколо установ Всеукраїнської Академії наук сформувалося ціле покоління молодих дослідників-етнологів, серед яких були як блискучі збирачі польового етнографічного матеріалу, так і учені-аналітики, чий праці демонструють найвищий рівень тогочасної етнологічної теорії. Серед них слід згадати насамперед К. Грушевську, К. Копержинського, Є. Кагарова, А. Лободу, В. Петрова, К. Штепу, А. Кримського та інших. У науковому середовищі відбувалися активні пошуки найбільш ефективних теоретико-методологічних підходів та методів опрацювання джерел. Так, навколо журналу «Первісне громадянство» згуртувалися прихильники ідей французької соціологічної школи - К. Грушевська, Ф. Савченко, К. Копержинський та інші. Більш консервативних позицій, близьких до класичного еволюціонізму, дотримувалися А. Лобода, К. Штепа, В. Петров, А. Кримський, Є. Кагаров. Українські етологи намагалися виявити слабкі місця західноєвропейських теоретичних концепцій, поєднати найбільш перспективні положення ворогуючих теорій, доповнити їх власними ідеями тощо. Так, К. Грушевська розвивала ідеї теорії первісного мислення Л. Леві-Брюля [9], В. Петров намагався залучити до своїх досліджень елементи методології школи психоаналізу [10], А. Кримський [11] та Є. Кагаров [12] актуалізовували окремі положення дифузійнізму та міграціонізму тощо. При цьому, на нашу думку, базовим світоглядним принципом для українських етнологів залишався еволюціонізм, особливо його британська версія, представлена працями Е. Тайлора [13] та Дж. Фрезера [14]. Притаманне цьому напрямку широке використання порівняльно-етнологічного методу, так само як і методу пережитків було притаманним більшості досліджень українських етнологів.

За цими ознаками можна констатувати, що українська етнологія більшою мірою тяжіла до французьких та британських зразків, ніж до німецьких та американських. Причому це стосується не тільки 1920-х рр., але й більш раннього періоду кінця XIX - початку XX ст. Водночас, слід наголосити на

тому, що українська етнологія розвивалася своїм самобутнім шляхом, засвоюючи та опрацьовуючи зарубіжний досвід, але не копіюючи його. Багато теоретичних положень робіт українських етнологів випередили свій час і могли суттєво вплинути на розвиток світової науки. Однак об'єктивні обставини політичного й соціально-економічного характеру стали на заваді розвитку вітчизняної етнології на початку 1930-х рр. Нині збереження й дослідження спадщини етнологів XIX - перших десятиліть XX ст. має неабияке значення для розвитку української етнології як складової частини європейської та світової науки.

Список джерел та літератури

1. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія. Вибрані праці з фольклористики та літературознавства. К.: Либідь, 1994. 384 с.
2. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: Ескіз української міфології. К.: Обереги, 2003. 144 с.
3. Потебня А. А. Собрание трудов. Символ и миф в народной культуре. М.: Лабиринт, 2000. 480 с.
4. Петров В. Вірування в вихор і чорна хвороба // Етнографічний вісник. К., 1926. Кн. 3. С. 102-116.

5. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу. Б.м.: Друкарня Партії українських соціалістів-революціонерів, 1915. 124 с.

6. Павлуцький Г. Історія українського орнаменту (з передмовою Миколи Макаренка). К.: Українська Академія Наук, 1927. 27 с.

7. Широцький К. Старовинне мистецтво на Україні. К.: Видавниче Товариство «Криниця», 1918. 23 с.

8. Грушевський М. С. Початки громадянства (генетична соціологія). Відень: Український соціологічний інститут, 1921. 328 с.

9. Грушевська К. L. Levi-Bruhl. La numeration chez les Bergama // Первісне громадянство та його пережитки на Україні. 1929. Вип. 2. С. 124-125.

10. Петров В. Місце фольклору в краєзнавстві // Етнографічний вісник. К., 1925. Кн. 1. С. 12-21.

11. Кримський А. Розвідки, статті та замітки. I-XXVII. К.: Друкарня Української Академії Наук, 1928. 408 с.

12. Кагаров Є. Нарис історії етнографії // Етнографічний вісник. 1926. Кн. 3. С. 7-46.

13. Тайлор Э. Миф и обряд в первобытной культуре. Смоленск: Русич, 2000. 624 с.

14. Фрэзер Дж. Дж. Золотая ветвь. М.: Политиздат, 1986. 703 с.

Colloquium-journal №7 (200), 2024

Część 1

(Warszawa, Polska)

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Czasopismo jest zarejestrowany i wydany w Polsce. Czasopismo publikuje artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Magazyn jest wydawany w języku angielskim, polskim i rosyjskim.

Częstotliwość: co tydzień

Wszystkie artykuły są recenzowane.

Bezpłatny dostęp do elektronicznej wersji magazynu.

Przesyłając artykuł do redakcji, autor potwierdza jego wyjątkowość i jest w pełni odpowiedzialny za wszelkie konsekwencje naruszenia praw autorskich.

Opinia redakcyjna może nie pokrywać się z opinią autorów materiałów.

Przed ponownym wydrukowaniem wymagany jest link do czasopisma.

Materiały są publikowane w oryginalnym wydaniu.

Czasopismo jest publikowane i indeksowane na portalu eLIBRARY.RU,

Umowa z RSCI nr 118-03 / 2017 z dnia 14.03.2017.

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak, Ewa Kowalczyk**

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

Format 60 × 90/8. Nakład 500 egzemplarzy.

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>